

ριάκη· τρισβάρβαρα τα ελληνικά του άθλιου αυτού πληρωμένου κονδυλοφόρου. Εξετάζοντας τα περιεχόμενα διαπιστώνομε ότι σχεδόν όλα τα κείμενα είναι μεταφράσεις Γερμανών συγγραφέων προσκειμένων στον ναζισμό. Ως εξαιρέσεις του, γενικά, πολιτικού κλίματος του εντύπου αναφέρω τη μελέτη του Ν. Β. Τωμαδάκη («Έγγραφα εκ Λιβόρνου σχετικά με την ελληνική επανάσταση»), το άρθρο της Αλεξάνδρας Λαλαούνη («Η μουσική κίνηση»), ενώ με τα αρχικά Α. Γ. υπογράφεται το μελέτημα «Ανδρέας Κάλβος». Με τον γενικό τίτλο «Πρόσωπα – Πράγματα – Ιδέες» ο Ά. Καμπάνης γράφει διάφορα μικρά κείμενα: για το γλωσσικό (καθαρά ιστορικού χαρακτήρα και τιμώντας, περιέργως αυτός, τον Ψυχάρη), για τον Ι. Ν. Γρυπάρη («που χάσαμε εδώ και λίγες μέρες»), για τον Ελισαίο Γιανίδη (με του οποίου το έργο «η γλωσσική προπαγάνδα του δημοτικισμού προσγειώθηκε»). Με κανένα τρόπο τα κείμενα αυτά δεν εντάσσονται στην ιδεολογική μονομέρεια του περιοδικού. Παραμένω πάντως εν απορία για τους λόγους συνεργασίας των ως άνω.

Και στο επόμενο τεύχος (Απρίλιος-Μάιος 1942, τεύχ. 3-4) έχουμε την ίδια εικόνα, με συνεργασίες, πάλι, της Αλεξ. Λαλαούνη και του Παύλου Ταρωνίτη (γνωρίσμός μας ως συνεργάτης στο *Νέον Κράτος*), που με τίτλο «Παπαδιαμάντης» σχολιάζει το τεύχος αφιέρωμα της *Νέας Εστίας*. Ο Ά. Καμπάνης, και αυτή τη φορά με τον ίδιο τίτλο «Πρόσωπα – Πράγματα – Ιδέες», συνεχίζει να γράφει για θέματα που δεν εντάσσονται στον ναζιστικό χαρακτήρα του εντύπου. Τείνω να πιστέψω ότι ο άνθρωπος που φανατικά υποστήριζε τη δικτατορία του Μεταξά και τις ολοκληρωτικές ιδέες, τώρα, επί Κατοχής, αρνείται να παίξει το πολιτικό παιχνίδι του Κυριάκη, θεωρώντας ότι η υπεράσπιση του ολοκληρωτισμού αποτελούσε αντεθνική πράξη και ταυτιζόταν με τον αδιαμφισβήτητο εχθρό. Όπως λογικά προκύπτει, δεν είχε ουδεμία σχέση με τη 'διεύθυνση' του περιοδικού και υποχρεώθηκε να παίξει τον ρόλο του 'δήθεν διευθυντή' από τον Ε. Κυριάκη, φοβούμενος ότι η άρνησή του θα είχε επιπτώσεις που δεν ήταν διατεθειμένος να τις υποστεί, παίζοντας στην ηλικία του τον ρόλο του ήρωα. Ανθρώπινο, αν νομίζετε.

Τελικά, φαίνεται ότι η μη ανταπόκριση του κοινού στο περιοδικό του Κυριάκη ανέστειλε τη λειτουργία του.

Το «Signal» – έντυπο με πανευρωπαϊκή εμβέλεια

Ωστόσο, σε λίγο καιρό βρέθηκε ένας άλλος τρόπος για να πλασάρονται οι ναζιστικές ιδέες. Το μεγάλο σχήματος περιοδικό *Signal*, που εκδιδόταν στη Γερμανία και κυκλοφορούσε σε όλες τις κατεχόμενες χώρες της Ευρώπης τυπωμένο σε illustration χαρτί, με μεγάλες φωτογραφίες, πλού-

